

De maritieme en waterbouwkundige erfenis van Simon Stevin – de Da Vinci van de lage landen

Het devies van Simon Stevin, 'Wonder en is gheen wonder', illustreert treffend de verlichte houding van deze Vlaamse, intellectuele duizendpoot (°1548 Brugge, †1620 Den Haag). Vanuit die optiek was het de taak van de wetenschapper om het onverklaarbare een naam of verklaring te geven. Hiermee paste Stevin perfect in het renaissanceïstische ideaalbeeld van de 'homo universalis', waarvan Leonardo Da Vinci zowat de verpersoonlijking is. Wat Stevin bovendien onderscheidde van veel van zijn tijdgenoten, is dat hij voortdurend op zoek was om praktisch uitvoerbare projecten te toetsen aan de theorieën die hij ontwierp, theorieën die hij opbouwde vanuit zijn zeer brede kennis van bestaande literatuur (vanaf Archimedes) en concepten. Binnen deze uitgewerkte gedachtenvormingen en praktijkvoorbeelden, zijn Stevin's verdiensten op maritiem en waterbouwkundig vlak niet alleen indrukwekkend, ze zijn ook (te) weinig bekend.

Simon Stevin, geboren en getogen in Brugge, trok rond zijn dertigste naar de Noordelijke Nederlanden. Daar speelde hij, als vriend en raadgever van Maurits prins van Oranje, een niet onbelangrijke rol in de economische bloei die het noorden zou kennen. Gedurende zijn volledige loopbaan bleef hij overigens zijn afkomst trouw door stevast in zijn werken te tekenen als 'Simon Stevin van Brugghe'.

Stevin was een briljant wiskundige met een bijzondere gave voor het toepassen van zijn theoretische kennis op allerlei problemen in de bouwkunde, hydraulica, landmeetkunde, militaire vestingbouw, enz. Hij was ook een pionier in het vertalen van al deze bevindingen in de volkstaal, en in het uitvinden van nieuwe woorden voor allerlei technische begrippen. Gezien Stevin bijna heel zijn leven in Nederland gewerkt heeft, zullen zijn publicaties (vooral over sluizen, dijkbouw, baggertechnieken en pompsystemen), die direct door de werklieden en technici konden gelezen worden, zeker bijgedragen hebben tot het succes van onze noorderburen in het beheersen van hun 'waterstaat'.

Door zijn vurig pleidooi voor de invoering van een decimaal stelsel (in 'De Thiende') bij munten, lengte-, oppervlakte- en inhoudsmaten, wordt hij bij de wetenschappers geplaatst die de ontwikkeling van de computer hebben voorbereid. En toen Amerika in 1792 een decimaal muntsysteem invoerde, werd hiervoor verwezen naar een vertaling van het werk van Stevin. Andere opgemerkte realisaties waren o.a. zijn essay over de onmogelijkheid van een perpetuum mobile ('t eeuwig roersel') en de uitvinding van de spabijhou (de voorloper van de tot houwewel omvormbare legerspade). Zelfs voor onze huidige vrijetijdsbesteding hebben we iets aan Stevin te danken: de uitvinding van de zeilwagen wordt immers aan hem toegeschreven (afbeelding: http://nl.wikipedia.org/wiki/Afbeelding:Simon_Stevens_zeilwagen_voor_Prins_Maurits_1649.jpg).

Voor de mariene wereld is vooral zijn publicatie over navigatie (**De Havenvinding, 1599**) van uitzonderlijk belang. Dit was de eerste

gedetailleerde handleiding (in de eigen taal!) om stuurmannen toe te laten een bepaalde haven te bereiken zonder dat zij de geografische lengtepositie van het schip kennen. Zijn navigatiemethodes werden nog vollediger uitgewerkt in de **Wisconstige Gedachtenissen (1605-1609)**. Samen met zijn ander werk, werden deze titels heel vlug in de meeste Europese talen uitgebracht, een feit dat zeker de enorme maritieme expansie van Europa in die periode mee ondersteund heeft.

Stevin wordt ook betiteld als de uitvinder van de damplaat en leverde bijdragen aan het ontwikkelen van baggertechnieken voor havens.

Uitgebreide informatie over leven en werk van Simon Stevin is te vinden op het web (een goede inleiding is: http://nl.wikipedia.org/wiki/Simon_Stevin en de heruitgave van zijn publicaties over navigatie, met Engelse vertaling, vindt u terug in het OMA (Open Marien) Archief: <http://www.vliz.be/vmdcdata/imis2/imis.php?module=ref&refid=107108>).

De uitvinding van de zeilwagen wordt aan Simon Stevin toegeschreven.

Stevin, S. (1599). *De Havenvinding*. Tot Leyden, In de Druckerye van Plantijn, By Christoffel van Ravelenghien, Gesworen drucker der Universiteyt tot Leyden, M.D.IC. Met Privilegie.

Stevin, S. (1605-1609). *Wisconstige Gedachtenissen*, Inhoudende t'ghene daer hem in gheoeffent heeft Den Doorluchtichsten Hoochgeboren Vorst ende Heere, Maurits, Prince van Oraengien, Grave van Nassau, Catzenellenbogen, Viand, Moers, etc. Marckgraef vander Vere, ende Vlissinghen etc. Heere der Stadt Grave ende s'landts van Cuyc, St Vyt, Daesburch, etc. Gouverneur van Gelderlant, Hollant, Zeelant, Westfriesland, Zutphen, Utrecht, Overysseel etc. Opperste Veltheer vande vereenichde Nederlanden, Admiraal generael vander Zee etc. Beschreven deur Simon Stevin van Brugghe. Tot Leyden, Inde Druckerye van Ian Bowwensz.]